

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
OMBUDSMAN

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Comisar șef de penitenciare Tiberiu Firinel Ungureanu
Director Administrația Națională a Penitenciarelor

RECOMANDAREA

nr. 32/ din 06. FEB. 2020

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE NR. 2245 06. FEB. 2020

privind aplicarea dispozițiilor legale ce reglementează normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, aprobate prin Ordinul ministrului justiției nr. 2772/C din 17 octombrie 2017 și cele ale Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare în Penitenciarul Botoșani

Având în vedere informațiile apărute în presă referitoare la condițiile de cazare și comportamentul cadrelor din Penitenciarul Botoșani, în temeiul dispozițiilor art.16 și art.25 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 14 ianuarie 2020 instituția Avocatul Poporului, prin Biroul teritorial Suceava, s-a sesizat din oficiu.

Ulterior instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de către deținuții (nr. 489/2020), (nr. 873/2020) și nr. 1219/2020).

Față de aspectele sesizate, Avocatul Poporului a aprobat **efectuarea unei anchete la Penitenciarul Botoșani la data de 23 ianuarie 2020**, al cărei scop a fost în esență:

-audierea persoanelor private de libertate (ppl), despre care a relatat mass-media, a celor care au înaintat petiții instituției Avocatul Poporului, precum și a al altor ppl, dacă se constată că se impune, cu ocazia desfășurării anchetei;

-consultarea dosarelor personale ale deținuților, pentru informații suplimentare privind sancțiunile primite și hotărârile Comisiei de disciplină;

-discuții cu directorul penitenciarului;

-verificarea camerelor de deținere.

Derularea anchetei:

Deținutul _____ a declarat următoarele:

-își însușește petiția transmisă instituției Avocatul Poporului și aspectele prezentate în același sens în articolele de presă, iar după ce a precizat că este cazat în penitenciar de 19 luni, timp în care nu a avut nicio abatere disciplinară, **a mai adăugat nemulțumiri legate de:**

- **cantitatea și calitatea necorespunzătoare a mâncării** ce li se oferă deținuților în Penitenciarul Botoșani (primesc spărtură de orez cu pietre; fasolea este cu pietre; ciorba este "apă chioară, fără gust");

- **starea degradantă a obiectelor de cazarmament** (saltelele, pernele și păturile sunt vechi, rupte, murdare, confecționate din materiale de proastă calitate);

- **faptul că a fost infectat cu** _____, boli dobândite după încarcerarea în penitenciar, pe timpul cazării în camera _____ cu fumători, dovadă stând analizele medicale efectuate la începutul perioadei de detenție;

- **faptul că a fost mutat de mai multe ori dintr-o cameră în alta** (solicită să fie cazat în camera _____ întrucât este nefumător);

- **starea deplorabilă a spațiilor de cazare** (sunt gândaci și ploșnițe în camere, deși la intervale regulate de timp se fac operațiuni de dezinsecție și dezinfecție).

Persoana privată de libertate _____ se afla pe _____ **în camera de deținere** _____, **arest preventiv**, împreună cu alți 5 deținuți, camera fiind dotată cu 6 paturi, dispuse pe două nivele. Dimensiunea camerei, incluzând grupul sanitar este de 19,8 mp.

Camera era relativ curată și ordonată, deși ferestrele erau deschise, aerul era irespirabil datorită fumului de țigară (5 deținuți erau fumători), era dotată cu TV, **saltelele erau într-un grad avansat de degradare (lipseau bucăți de burete, erau murdare), lenjeria de pat care aparținea deținuților era în stare bună, iar în cazul celor care o aveau din dotarea penitenciarului era uzată. Masa se servește în cameră, aceasta nefiind dotată corespunzător cu masă și scaune din plastic cum prevede art. 4 alin. (1) din Anexa la OMJ nr. 2772/C/2017.**

Persoanele private de libertate din camera respectivă susțin că igienizarea s-a făcut înaintea de 25 decembrie 2019, iar geamul și sifonul de la baie au fost înlocuite ca urmare a demersurilor lui _____. Mai arată că, mâncarea este slab calitativă și cantitativă și nu se respectă meniurile afișate.

Deținutul _____ a declarat următoarele:

-își însușește petiția transmisă instituției Avocatul Poporului și cele prezentate în presă și mai adaugă:

~~mâncarea este foarte puțină și foarte proastă (legumele sunt stricate, fasolea este nespălată;~~

-în camera în care a fost mutat cu o zi înainte (22.01.2020) de data efectuării anchetei (camera) nu i s-au pus la dispoziție produse de curățenie, nici găleată cu mop; de asemenea, nu are duș;

-pătura este de tablă, ”poți s-o pui pe casă”;

- nu se asigură căldură (este foarte frig, iar un geam este spart și, deși a adus la cunoștință acest aspect, nu s-a luat nicio măsură).

Persoana privată de libertate , arest preventiv, se afla pe :

în camera cu grad sporit de risc (GSR) arest preventiv, singur, camera fiind dotată cu 2 paturi dispuse pe două nivele. Dimensiunea camerei este de 8,7 mp., dar lățimea este mai mică de 2 m.

Camera era insalubră, una din ferestre era spartă, foarte frig, bateria la chiuvetă era defectă, spațiul destinat pentru WC nu este delimitat de restul camerei, saltelele erau într-un grad avansat de degradare (lipseau bucăți de burete, erau murdare), nu avea cadă de duș, duș, găleată cu mop și nici produse de igienă. Deși masa se servește în cameră, lipseau masa și scaunul.

Deținutul a declarat următoarele:

- se fac multe rapoarte de incident;
- dacă încercăm să spunem ceva, șeful de secție ne amenință cu GSR;
- m-a mutat de 3 ori într-o singură zi;
- mâncarea este foarte rea, nu este cantitativă și nici calitativă.

Persoana privată de libertate se afla pe **în camera de deținere** , **condamnat în primă instanță**, împreună cu alți 4 deținuți, camera fiind dotată cu 6 paturi dispuse pe două nivele. Dimensiunea camerei cu tot cu grupul sanitar este de 19,8 mp.

Camera era relativ curată, deși ferestrele erau deschise, aerul era irespirabil datorită fumului de țigară (5 deținuți fumători), era dotată cu TV, **saltelele erau într-un grad avansat de degradare (lipseau bucăți de burete, erau murdare), lenjeria de pat care aparținea deținuților era în stare bună, iar în cazul celor care o aveau din dotarea penitenciarului era uzată. Masa se servește în cameră, aceasta nefiind dotată corespunzător cu masă și scaune din plastic cum prevede art. 4 alin. (1) din Anexa la OMJ nr.2772/C/2017.**

Din discuțiile purtate cu domnul comisar șef de poliție penitenciară Cristian Irimie, directorul Penitenciarului Botoșani, cu domnul comisar de poliție penitenciară , director adjunct siguranța deținerii și regim penitenciar, cu doamna comisar șef de poliție penitenciară , director adjunct economic-administrativ și cu domnul inspector

analiza actelor solicitate, puse la dispoziție, au reieșit următoarele:

Ca urmare a valorificării unor date operative de la nivelul Sectorului Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar, conform cărora deținutul [redacted], arestat preventiv, a format în jurul său, un grup de deținuți cu preocupări de camătă, utilizare de telefoane mobile, consum de substanțe interzise și impunerea unei ierarhii în mediul deținuților, ierarhie în care deținutul [redacted] se poziționează ca lider, șeful de secție, inspector principal de poliție penitenciară [redacted], a luat măsura reorganizării camerei de deținere [redacted], prin relocarea deținuților la alte camere de deținere din cadrul secției, limitând astfel posibilitatea deținutului [redacted] de a-și exercita influența asupra deținuților care l-au sprijinit în derularea unor posibile acțiuni ilicite (camătă, procurarea de obiecte interzise).

Prin relocarea deținuților, au fost reorganizate activitățile de plimbare și cumpărături, astfel încât să fie eliminată posibilitatea ca deținutul [redacted] să se întâlnească în timpul zilei cu foștii colegi de cameră, însă, în continuare, acesta l-a trasat sarcini prin discuții la ferestre, reușind să-i determine la acte de autoagresiune, în scopul influențării șefului de secție, de a-i grupa din nou în aceeași cameră de deținere.

Deținutul [redacted] a încercat să genereze presiuni asupra unității penitenciare, prin contactarea unei societăți de presă „ziardesuceava.ro”, din județul Suceava, zona geografică în care deținutul are influență, prezentând în mod tendențios climatul custodial de la nivelul Penitenciarului Botoșani, atât prin intermediul deținutului [redacted], cu ocazia prezentării acestuia la instanța de judecată, cât și prin intermediul familiei sale, căreia i s-a transmis mesajul ce apoi a fost publicat în media și preluat de mai multe site-uri de profil. Văzând că demersul mediatic nu produce efecte imediate, în data de 07.01.2020, deținutul menționat i-a determinat pe deținuții [redacted] și [redacted] arestat preventiv, să-și introducă câte un cui în zona frontală a capului, gest inițial motivat de relocarea de la camera [redacted] la camera [redacted], însă ulterior cei doi deținuți au declarat, în mod generic, presupuse abuzuri care se fac în penitenciar asupra deținutului [redacted], în principal, identificând și alte neajunsuri (întocmirea unor rapoarte de incident, atât pe numele lor, cât și deținutului [redacted], condițiile din camera de deținere, alte nemulțumiri cu caracter personal, dar tot induse de către instigator).

În data de 13.01.2020 s-au purtat discuții cu deținuții [redacted] și [redacted], care au afirmat, inițial, că își vor scoate cuiile din zona frontală a capului dacă vor fi mutați împreună la camera [redacted], urmând ca deținutul [redacted] să-l determine și pe deținutul [redacted] să renunțe la atitudinea autoagresivă în după-amiaza acelei zile, drept pentru care mutarea s-a realizat la aceeași dată.

~~Urmare a discuțiilor purtate în seara zilei de 13.01.2020, cu fiecare deținut care s-a autovătămat, trei dintre aceștia au renunțat la forma de protest la care au fost determinați, iar unul a insistat că își va menține aceeași conduită până când vor fi încetate abuzurile asupra deținutului~~

Pentru prevenirea unor efecte nocive asupra sănătății deținutului s-a luat măsura solicitării internării de urgență la Penitenciarul Spital București Rahova, având în vedere refuzul vehement de a i se acorda orice îngrijiri, astfel încât, la data de 14.01.2020, acesta a fost transferat cu autosanitară unității, iar la data de 17.01.2020 a fost reintrodus în Penitenciarul Botoșani.

Rapoartele de incident întocmite în perioada 07.01- 22.01.2020 nu sunt soluționate de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate.

Referitor la articolele de cazarmament, respectiv saltele, perne, păături, cearceafuri și fețe de perne, ni s-a comunicat că Penitenciarul Botoșani a achiziționat în anii 2016-2017 necesarul de saltele cu o durată de 5 ani, dar deținuții le deteriorează, în sensul că-și fac țigări din burete. În luna decembrie 2019 au fost achiziționate 2000 buc. cearceafuri pat și 571 buc. fețe pernă din venituri proprii realizate (de deținuți), în baza contractelor de prestări servicii încheiate cu diverși agenți economici din județ.

Cu privire la hrană, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au fost informați că **bugetul alocat este insuficient, acesta acoperind doar 20% din necesar**, diferența fiind suportată de penitenciar din aceleași venituri proprii, lucru ce nu este normal având în vedere că pentru fiecare deținut este alocată o normă de hrană.

Produsele de curățenie și igienă individuală și colectivă sunt conforme cu cele prevăzute în O.M.J. nr. 3848/C/2016, însă **cantitatea minimă este insuficientă**.

Deținuții nu primesc găleată la mopul cu care se face curățenie, aceasta fiind o decizie internă a penitenciarului, întrucât, susțin aceștia, au fost cazuri în care gălețile au fost folosite pentru prepararea băuturilor alcoolice.

Dezinsecția/dezinfecția se face trimestrial și ori de câte ori este nevoie, la cerere.

În sezonul iarnă 2019-2020 programul de furnizare a agentului termic este următorul: sub 5° C 05,00-08,00; 10,00-12,00; 14,00-16,00, 18,00-21,00, 23,00-01,00, 03,00-04,00.

După verificarea hranei din data de 23 ianuarie 2020, au rezultat următoarele:

Prânz: La norma de hrană comună -ciorbă țărănească cu costistență, aspect și miros plăcut; -iahnie de fasole cu carne, bucățelele de carne erau mici, fierte separat, ceea ce poate determina lipsa gustului cu care sunt obișnuiți ppl în libertate.

La norma de hrană 18 persoane bolnave –ciorbă țărănească (consistență, aspect și miros plăcut), iahnie cu carne.

orez;

La norma de hrană 18- pilaf de orez, lapte.

Din discuțiile purtate cu bucătarul unității a rezultat că la **micul dejun**, în fiecare zi, persoanele private de libertate primesc ceai, pâine/biscuiți, marmeladă, margarină și foarte rar brânză, iar ouă doar cei cu diabet.

Față de constatările reprezentanților instituției Avocatul Poporului cu ocazia anchetei efectuate, respectiv încălcarea art. 22, art. 34 și art. 47 din Constituția României privind dreptul la viață și integritate fizică și psihică, dreptul la ocrotirea sănătății și nivelul de trai decent prin faptul că:

1) Saltelele sunt uzate, rupte;

2) La micul dejun persoanele private de libertate primesc, în fiecare zi, ceai, pâine/biscuiți, marmeladă, margarină și foarte rar brânză, lipsind ouăle pentru norma de hrană comună, lactatele, mezelurile sau alte derivate din carne.

3) Deținuții nu primesc gălcată pentru curățarea și stoarcerea mopului în vederea asigurării igienei corespunzătoare în camerele de detenție și în grupurile sanitare;

4) Produsele de curățenie și igienă sunt de calitate inferioară și insuficiente;

5) Camerele de detenție nu dispun de obiectele de mobilier prevăzute de art. 4 alin. (1) din Anexa la OMJ nr. 2772/C/2017 (scaune de plastic);

6) Deși s-au îmbunătățit condițiile privind spațiul minim acordat pentru un deținut, în continuare nu sunt respectate normele legale, camerele din secția având o suprafață de 19,8 mp, în care este inclusă și cea destinată grupurilor sanitare, astfel încât, raportat la numărul de 6 deținuți/cameră, se constată că spațiul alocat pentru un deținut este de 3,3 mp, valoarea inferioară celei de minim 4 mp.

7) Se permite fumatul în camerele de detenție, încălcându-se dispozițiile Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare. Excepția de la interdicția fumatului în spații publice închise, prevăzută de art. 3 alin. (1), o constituie numai „**celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță**”, Penitenciarul Botoșani neavând un astfel de statut.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 24 și art. 26 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, pentru realizarea scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului emite următoarea:

Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor va dispune măsuri legale pentru înlăturarea efectelor produse de neasigurarea condițiilor de detenție corespunzătoare prin:

- dispunerea de măsuri legale în privința asigurării suprafeței minime de 4 m.p./deținut. (sumele ar putea fi obținute din Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021) pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor art. 1 alin. (3) și (4) din Anexa-Norme minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, prevăzute de O. M. J. nr. 2772/C/2017.
- asigurarea în camerele de detenție a caracteristicilor privind amenajarea și dotarea camerelor destinate cazării persoanelor private de libertate cu saltele corespunzătoare, elemente de mobilier, instalații igienico-sanitare antivandalism și de încălzire prevăzute de Anexa nr. 4 din Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, aprobate prin Ordinul Ministrului justiției nr. 2772/C/2017;
- asigurarea produselor de curățenie și igienă suficiente și de calitate în vederea asigurării igienei corespunzătoare în camerele de detenție și în grupurile sanitare;
- luarea măsurilor necesare pentru interzicerea fumatului în camerele de detenție, în condițiile art. 3 alin. (1) teza finală din Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările și completările ulterioare.

Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor îl va informa pe Avocatul Poporului cu privire la însușirea Recomandării și la măsurile dispuse.

Avocatul Poporului,

Renate Weber